

Nieuwsbrief van de Stichting Stedenband Leiden – Toruń

Koos Huismansprijs uitgereikt aan Gerrit-Jan de Bruyn

Dirk-Jan Binnendijk memoreert de verdiensten van Gerrit-Jan de Bruyn voor de Pools-Nederlandse contacten.

Koos Huysman-prijs voor Gert-Jan de Bruin

Zaterdagavond 5 november vond de jaarlijkse Poolse avond plaats van de stedenband Leiden-Toruń. Tijdens de bijeenkomst werd de Koos Huysman-prijs uitgereikt aan Gerrit-Jan de Bruyn. Deze onderscheiding wordt ieder jaar toegekend aan iemand die zich verdienstelijk maakt in de contacten tussen Leiden en haar Poolse zusterstad Toruń.

De prijs is genoemd naar de vroegere beheerder van kerkelijk centrum De Regenboog in de Leidse Merenwijk, waar de Poolse avond ieder jaar plaatsvindt. De Bruin kreeg de prijs, volgens stedenbandvoorzitter Dirk-Jan Binnendijk, omdat hij een van initiatiefnemers van de stedenband was.

In 1988 ging een delegatie van het Leids Vredesplatform, waar De Bruyn deel van uitmaakte, naar Toruń. Daar werden

willekeurige passanten op straat aangesproken en een aantal daarvan bleken studenten te zijn die wel geïnteresseerd waren in een stedenband met Leiden.

Die studenten van toen zijn nog steeds lid van de stedenbandwerkgroep [in Toruń]. Ook op milieugebied heeft Gerrit-Jan zijn steentje bijgedragen in de contacten tussen Toruń en Leiden. Behalve de bij de Koos Huysman-prijs behorende oorkonde, kreeg De Bruyn ook een pakket uit de onlangs geopende Poolse specialiteitenwinkel aan de Hooigracht.

Na een gezamenlijke Poolse maaltijd en de prijsuitreiking kwam een aantal sprekers die onlangs in Toruń zijn geweest, vertellen over hun ervaringen aldaar en de contacten die gelegd zijn met diverse instanties.

Marjolein Hettinga

(Dit verslag werd eerder gepubliceerd in het Leids Nieuwsblad van dinsdag 8 november 2005)

POOLS REISBUREAU IN LEIDEN?

Wie een treinreis naar Midden- of Oost-Europa wil boeken die een klein beetje ingewikkeld is, waar reserveringen bij komen kijken en waarvoor hij of zij niet lang in de rij wil staan, kan in Leiden terecht, ook en in het bijzonder voor treinreizen naar en in Polen. Het gaat dan om het reisbureau aan huis van René Dool, Lindestraat 4, 2313 RA Leiden, tel. 071-5141782. (Te vinden in de Tuinstadwijk tussen de Herenstraat en de Lammenschansweg, wel eerst een afspraak maken.)

Het reisbureau heet Dobry Den Reizen (Dobry Den is Goede Dag in het Tsjechisch) en verleent kosteloze hulp bij het uitstippelen en regelen van treinreizen naar bestemmingen in heel Europa. Wanneer een en ander naar tevredenheid is uitgezocht en geboekt, kan men de biljetten gewoon thuisgestuurd krijgen, compleet met acceptgirokaart. Dobry Den Reizen is officieel agent van de Nederlandse Spoorwegen en gespecialiseerd in kleinschalig en duurzaam toerisme. Ik heb er zelf goede ervaringen mee.

Dobry Den Reizen biedt ook een heel uitgebreid programma reizen met logeren bij ecologische boeren in Noordoost-Polen. Er zijn aanbiedingen voor individuele en groepsreizen voor wandelaars, fietsers, kanovaarders, vogelaars, landschapsschilders, ouders met kinderen, enzovoorts. Bestemmingen zijn onder meer de Mazurische Meren, het gebied van de Biebrzamoerassen en het oerbos van Białowieża. Deze reizen zijn ontwikkeld in samenwerking met de Stichting Wólka, die kleinschalige ecologische landbouw en kleine boeren ondersteunt. Dobry Den Reizen heeft voor aanvragen van

informatie en de brochure als emailadres dobryden@wxs.nl en U kunt ook terecht bij www.wolka.org voor nadere informatie over de reizen in Noordoost-Polen.

Gerard Telkamp

Beroepsonderwijs in Toruń

Als niet-Leidenaar had ik het genoeg voor de eerste keer mee te zijn met de herfstreis naar Toruń.

Ik werk nu ruim een jaar bij het Regionaal Opleidings Centrum (ROC) Leiden. Het ROC Leiden vindt internationale contacten van belang én neemt als echte Leidse onderwijsorganisatie graag deel aan initiatieven en activiteiten van andere organisaties in de omgeving.

Als redelijk ervaren reiziger was de lange busreis voor mij wel een beproeving. Niettemin geeft een periode van 18-19 uur met een groep in een bus wel gelegenheid tot teambuilding.

Heel leuk vond ik de grote diversiteit van mensen die mee waren en de organisaties die vertegenwoordigd waren. Al bij de ontvangst woensdagavond bij de horecaschool in Toruń bleek voor mij dat de reis naast leuk ook nuttig zou zijn. Er waren afspraken geregeld met twee scholen voor middelbaar beroepsonderwijs.

De plezierige ontvangst daar bleek een voorbode voor de volgende dag. Ton Uijl en ik werden opgewacht door een delegatie enthousiaste mensen en natuurlijk koffie, thee en gebak. Naast geanimeerde gesprekken hebben we praktijklokalen bezocht (o.a. koken en cocktails maken), met geweren geschoten in de schiethal, klassen bezocht met, op het oog, beleefde leerlingen en de door school gerunde kantine in de stad. Al met al waren we precies op tijd voor de officiële ontvangst door de burgemeester 's middags.

De volgende dag, opnieuw gehaald en gebracht, bezocht ik de school voor economie en handel. Zowel de horecaschool als de school voor economie en handel wil graag met ons samenwerken. Wij beogen een project te starten, mede gefinancierd uit het Leonardo da Vinci

programma voor stimulering van het beroepsonderwijs van de Europese Unie. Het project richt zich op mobiliteit van in eerste instantie docenten en in tweede instantie leerlingen.

Omdat Polen een grote economie is in de EU en vele relaties heeft met Nederland, passen deze scholen in Toruń prima in ons beleid.

Afgezien van dit, belangrijke, zakelijke aspect, heb ik genoten van mijn reisgenoten, de hartelijke mensen in Toruń en de stad en omgeving zelf, die absoluut de moeite van een (of meer) bezoek(en) waard is.

Hugo Snabilie

Rijk

Nu ik zo terugkijk op de reis naar Toruń, schiet als eerste die oude man door mijn hoofd. Zeker nu het zo vroeg donker en koud wordt, vraag ik me af hoe het met hem gaat. Hij stond naast me in de kleine supermarkt, terwijl ik mijn laatste inkopen deed voor de busreis terug naar Leiden. Samen met mijn medebestuurders van de Leidse Welzijnsorganisatie had ik 's ochtends uitgebreid souvenirs verzameld op de Russische markt. Honing, gerookte geitenkaas, vers wit brood, paddestoelen, cadeautjes voor vrienden thuis. Mijn tassen puilden uit. Voor de laatste lekkere hapjes stond ik net voor de vitrine uit allerlei worsten te kiezen. En toen stond hij naast me. Hij was broodmager, duidelijk hondsziek en pakte een zakdoek om letterlijk het kwijl, dat uit zijn mond liep, op te vangen. Ik schrok. Het gezicht van armoede was opeens heel dichtbij. Hij liep de winkel uit en ik ben hem achterna gegaan. Twijfelend wat ik voor hem kon doen.

Toruń is een prachtige stad, met een mooi, oud centrum. Ik had de dagen genoten van de warmte van mijn gastgezin. Ik mocht in hun bad liggen, heb uitgebreid met ze wijn gedronken en urenlang gekletst over van alles. De politieke situatie in Polen, de mafia, de werkloosheid, de kunst die ze maken, de lol die ze met de stedenband hebben. Het was geluk dat ik juist bij hen in huis werd ondergebracht.

De verschillende ontvangsten waren een feest en de organisatie geweldig. Direct de ontvangst in de school, met soep, cake en broodjes, was een enig begin. Vooral als je eerst soep, dan snoep en vervolgens weer soep krijgt. De ontmoeting met collega's van de School voor Maatschappelijk Werk was allerhartelijkst. De medereizigers in de bus waren aardig, gezellig en leuk om te ontmoeten. Ik heb gesmuld van het eten en

het hardlopen met Dirk Jan langs de rivier. De dag ervoor had ik nog op het balkon van het poortgebouw in de middagzon en getoast op de uitwisseling.

En dan zie je zo'n man. Door hem moest ik direct denken aan het bezoek dat we de donderdag ervoor aan het Blijf voor mijn Lijf huis in Toruń hadden gebracht. Aan de twee vrouwen die dat zelfstandig hadden opgezet en ons nu via een tolk te woord stonden. Als ex-slachtoffers weten zij als geen ander wat vrouwen in zo'n situatie nodig hebben. Ze hebben geknokt voor het huis en het zag er nieuw en verzorgd uit. Ze hadden alleen geen geld. Daardoor was het in oktober al ijskoud en sliepen zij zelf 's nachts in hun kantoor.

Toruń kent meerdere gezichten. Als toerist is het heerlijk om te dwalen door de stad, de toren te beklimmen en over de stad uit te kijken. De herfstkleuren in Polen zijn overdonderend. En tussen al die schoonheid vallen de mensen die moeten vechten voor hun bestaan niet direct op. Maar ze zijn er wel. En wat kunnen wij? Ik heb de man mijn laatste geld gegeven. En de vrouwen uit het Blijf voor mijn Lijf huis krijgen hopelijk een kerstgift uit de pot van de stedenband. Dat verdienen zij. En al die anderen.

(Inmiddels heeft een betrokken inwoner van Leiden zich garant gesteld voor de stookkosten van deze winter. *red.*)

Saskia van Laar

Kunst en kussen in Toruń

(Dit is een bekorte versie van het uitgebreide verslag dat intussen is verschenen onder de vlag van LWG / De Groenen waarvoor Pink duoraadslid is)

[...] Toruń ligt aan de rivier de Weichsel. Met een boulevard eraan liggend en aan de rand ervan een prachtige vestingwal met interessant kasteel en torens. Sommige nog 'in stukken en brokken'. De binnenstad is het Rapenburg, maar dan 8 keer zo groot. Dus straten vol met mooie huizen, de oudste uit 1300, maar daarna van alle tijden. Weinig moderns, maar veel al opgeknapt met hulp van Unesco die de hele binnenstad (terecht) onder haar subsidiehoede heeft genomen. Veel kerken met fresco's, beelden, vergulde enorme kronen en bijna overal een foto van de (dit jaar overleden) Poolse Paus met het verzoek hem vlug heilig te verklaren. Veel gouden groen ook. En luchten die naar bruinkool ruiken. Iets dat ikzelf 'ouderwets lekker' vond. Maar anderen kregen het er een beetje benauwd van.

[...] We werden ontvangen door de hotelschool van Toruń. Helderwitte

papieren tafellakens, gedekt met dennengroen en oranje besjes. Entree: koffie en thee, met soep. Daarna cakejes in allerlei smaken, met chocoladeglazuur en kokos, of gevuld met fruit en jam. Erna weer soep (barszcz). Errug lekker allemaal. Een mevrouw uit de bus vertelde dat ze uitgenodigd waren bij een gezin. Eerst om 11 uur koffie met cake en de Pierniki, Toruńse soort taaitaai specialiteit. Daarna werd men naar buiten genood in de tuin voor een fikse barbecue. Waarna men vriendelijk weer naar binnen gevraagd voor koffie en thee met cake en koekjes. Kortom: men is zeer gastvrij maar het is wel een kwestie van `proppen, proppen, flink doorstampen`.

[...] Ben zo blij geweest een aantal begenadigde Toruńse kunstenaars ontmoet te hebben. Keramist Dariusz, Computerfreak Lech, keramiste Ally, oftewel Alysia, schilderes (en wat voor een) Natasza. En Joanna, de vrouw van Dariusz en docent Engels, tevens tolk. Er is geen Haagweg zoals bij ons. Op een gegeven ogenblik hebben ze een pand aangeboden gekregen van de gemeente. Die zou het (mooie) pand opknappen en er ateliers in maken. Men was vrolijk met elkaar aan het communiceren over de kunst in Toruń. Helaas hoorden ze op een gegeven ogenblik niks meer. Behalve dat de gemeente het pand waarschijnlijk gaat verkopen. Aan iemand anders. Da's balen. Het lijken bijna Leidse kunstenaars. Ze zijn erg voor uitwisseling maar hebben tot nu toe weinig voor elkaar gekregen, al is er eerder een Poolse expositie in het vroegere CBK aan de Hooglandse Kerkgracht (1998) geweest, maar daar wisten zij niks meer van. Het is inderdaad al zeven jaar geleden. Heb hun iets meer verteld over de kunstenaarssituatie alhier. Ook geen `vetpot`. Ik hoop dat het gastatelier van Haagweg 4 beschikbaar wordt gesteld voor een Toruńse kunstenaar. Al dan niet getoetst. Bovendien hoop ik dat de meegebrachte kunstbrochures kunstliefhebbers alhier overhalen weer `s een expositie te organiseren. Sponsors gezocht...!!!!

[...] Opvallend: over het algemeen vonden de ouderen het vroeger beter: men had het niet rijk maar in elk geval allemaal te eten. Nu is men bang voor een grote kloof tussen rijk en arm als de Euro komt in 2007. Een aantal jongeren voelde zich vrij sinds 2 jaar: dank zij de aansluiting van Polen bij de Europese Unie, waardoor zij vrij kunnen reizen naar andere landen. Verder werd de dag na mijn terugkomst duidelijk dat de conservatieve Lech Kaczynski de verkiezingen gewonnen heeft. Deze burgemeester van Warschau staat bekend om zijn homo-onvriendelijke houding. Reden te meer waarom ik het dapper vond

van de Leidse C.O.C. ers die meegegaan zijn omdat ze wisten hoe moeilijk homo/biseksualiteit (evenals trouwens abortus) in Polen en ook in Toruń uiterst gevoelig ligt. Kortom: er is nog veel werk en wederzijdse west-oost inburgering nodig en op mijn steun daarvoor kan Toruń rekenen.

[...] We zijn naar een Mennonietenhuis uit 1796 geweest. Ooit daar gesticht door volgers van de Friese doopsgezinde prediker Menno Simons. Heel indrukwekkend. Daarna naar Chełmno waar de burgemeester ons ontving. Later leerde ik uit de gekregen brochure dat deze ook zeer fraaie stad de stad der verliefden heet omdat de Heilige St. Valentijn hier een relikwie heeft in de kerk. Vandaar dat 14 februari er hartelijk gevierd wordt. Had ik dat maar eerder geweten als `mevrouw Cupido` dan had ik alerter kunnen reageren op de handkus die ik van de burgemeester aldaar kreeg.

[...] Uiteindelijk werd mijn hand door vijf heren gekust. Heerlijk...! Wat een mooi gebaar. Heel wat beter dan dat vage drie keer half op je hoofd gezoen. Derhalve pleit ik bij deze voor de introductie van de Poolse handkus.

[...]Eigenlijk ben ik dat vergeten in de bus. Dus bij deze: Wat een fantastische reis en ik vind dat deze stedenband IN ERE moet worden gehouden. Leiden zal een aantal Toruńse gasten hier volgend jaar mei kunnen verwachten en in elk geval zijn ze van harte welkom bij mij.

Pink Meltzer

Polen bruist!

Leiden – Wie denkt dat Polen niet meer is dan een grijs, griuw, armoedig, voormalig Oostblok-land, is vast de afgelopen jaren niet in Toruń geweest, een stad aan de

rivier de Wisła in het noordelijk deel van Polen. Ieder jaar organiseert de Stichting Stedenband Leiden- Toruń een uitwisselingsreis naar deze zusterstad van Leiden. Vorige week dinsdag vertrok een bus met zón 45 deelnemers richting het oosten en het Leids Nieuwsblad ging mee.

Sinds 1989 heeft Leiden een stedenband met Toruń. Om ook de gewone burger de kans te geven kennis te maken met de zusterstad, wordt sinds een jaar of tien ieder jaar een uitwisselingsreis georganiseerd. Deze reis wordt door verschillende maatschappelijke instellingen, verenigingen en muziekgroepen aangegrepen om contacten te leggen met soortgelijke organisaties aldaar. Maar ook particulieren kunnen zich voor de reis opgeven.

Je moet er wel wat voor over hebben, een busreis van ongeveer 18 uur. En in ons geval duurde die door wat oponthoud zelfs zón 20 uur. Maar de ontvangst was hartelijk en maakte de lange zit meer dan goed. In de Catering High School worden we onthaald door leden van de Toruńse stedenbandwerkgroep. Ook wordt hier kennis gemaakt met de gastgezinnen, waar een aantal deelnemers deze vier dagen bij zullen verblijven. Voor de hongerige reizigers staat een feestmaal van soep en gebak klaar. Dat dit voor Poolse begrippen echt geen vreemde combinatie is, zou later in de week blijken.

Het is al donker als we het centrum binnen rijden en pas de volgende dag blijkt wat een schitterende stad Toruń is. Geen grauwe, grijze straten, maar prachtige oude gebouwen, velen panden kleurrijk gerestaureerd en de binnenstad is voor een groot deel nog ommuurd door een Middeleeuwse stadsmuur met bijbehorende

toegangspoorten.

Veel graanpakhuizen, kerken en koopmanshuizen sieren de stad, waaronder het geboortehuis van Nicolaas Copernicus, de astronoom die ontdekte dat de zon niet om de aarde, maar de aarde rond de zon draait.

De Leidenaren die voor het eerst in de zusterstad zijn, kijken hun ogen uit bij alle in hun oude glorie herstelde monumenten. "Dat was 10, 15 jaar geleden wel anders", is de veel gehoorde opmerking van de 'Toruń-veteranen'. Toen was inderdaad alles nog somber, vervallen en vies. Inmiddels heeft het stadscentrum een complete metamorfose ondergaan en heeft ook de commercie Toruń ontdekt. Tussen de Poolse winkeltjes prijken McDonalds, parfumerie Douglas en vele telecom-winkels. De jeugd loopt, al kletsend in mobiele telefoons, rond in de modernste westerse merken. Overal te koop tegen (bijna-)westerse prijzen.

Uitwisseling

Maar we kwamen hier niet alleen om te winkelen. Een aantal deelnemers is meegekomen, omdat ze hier vrienden hebben en die willen bezoeken. Anderen zijn hier uit naam van een Leidse organisatie om hier contacten te leggen. Zo zijn er dit jaar onder andere delegaties mee van COC Leiden, de Leidse Welzijns-organisatie en COS Haaglanden (centrum voor internationale samenwerking). Voor sommige van hen heeft de stedenband-werkgroep uit Toruń afspraken gemaakt met soortgelijke lokale instanties om eens te vergelijken hoe de zaken hier geregeld worden en mogelijk voor de toekomst vruchtbare contacten op te doen. Het COC heeft zelf via internet wat afspraken gemaakt, omdat op homoseksualiteit nog een groot taboe rust in dit land en er zijn dan ook nog geen 'officiële instanties voor'. Er schijnt een bar te zijn als ontmoetingsplaats, maar die heet niet voor niets Underground en wordt regelmatig verplaatst.

Burgemeester

Naast de individuele gesprekken met Polen en een rondleiding, is er ook een officiële ontvangst door burgemeester Michal Zaleski. Hij heet de groep welkom in zijn stad en hoopt dat iedereen er een aangenaam verblijf zal hebben. Als dank voor het gastvrije onthaal, overhandigt Carel van Ingen, namens de gemeente Leiden betrokken bij de stedenband, hem een tekening van Adam Freytag. Deze ontwerper van vestingen heeft voor Toruń de stadsmuren ontworpen en heeft ook Leiden ooit geadviseerd bij het ommuren van de stad. De tekening, waarop het ontwerp van de muur rondom Toruń te zien is, werd gevonden in de Leidse Universiteitsbibliotheek. Wanneer vergeleken met een oude plattegrond van

Leiden, zijn er duidelijk overeenkomsten in vorm te zien.

Feestavond

De uitwisselingsreis eindigt op zaterdagavond met een feest in het Poortgebouw, of Burgher's Court, zoals het gebouw genoemd wordt. In de jaren '90 werd dit pand gerestaureerd dankzij geld dat bijeengebracht werd door Leiden en een andere zusterstad van Toruń, het Duitse Göttingen. Het is het hoofdkwartier van de Toruńse stedenbandorganisaties en een ontmoetingscentrum voor jongeren en volwassenen op het gebied van cultuur en educatie. Zo worden er zalen verhuurd voor cursussen en workshops, maar er zijn ook overnachtingsmogelijkheden. Tijdens een Pools buffet wisselen de Leidse deelnemers ervaringen uit met elkaar, de gastgezinnen en andere vrijwilligers die deze reis weer tot een succes hebben gemaakt. Als de bus klaarstaat om de groep weer terug richting Nederland te brengen, zijn degenen die voor het eerst in Toruń waren, heel wat ervaringen rijker. En voor wie al vaker met deze uitwisseling mee was, gold: "Het was weer als verwacht: erg gezellig en een leuk weerzien met oude vrienden en bekenden".

De schoonheid van Toruń en gastvrijheid van de Polen zijn nauwelijks in een paar honderd woorden te beschrijven. Maar wie nieuwsgierig is geworden, kan gewoon in het voorjaar weer inschrijven voor de uitwisseling van 2006.

Voor meer informatie over de Stedenband Leiden-Toruń kan men terecht op <http://go.to/stedenband>.

Marjolein Hettinga

Marjolein Hettinga is verslaggeefster, dit stuk verscheen eerder in het Leids Nieuwsblad

Poolse winkels in Nederland

Op 14 februari 2005 verscheen er een artikel in NRC Handelsblad over de bazaar Nas & Mazzel in Groningen. In dit Groningse bedrijfsverzamelgebouw bevindt zich volgens het artikel ook de Poolse winkel van ene Kasia Lima.

Voor onze ervaren Toruń-reizigers die in Nederland Poolse lekkernijen en andere waren zoeken, is een ritje naar Groningen natuurlijk een stevige omweg. Gelukkig kunnen we ook dichterbij de buurt terecht.

In Den Haag, om precies te zijn in de Zoutmanstraat (Zeeheldenkwartier), bevinden zich maar liefst twee Poolse winkels. De ene heet **Jan & Bob** (eigenlijk Janusz & Wojtek, wat men te moeilijk

vond voor de Nederlandse klanten), de andere **Kamilski** (spotnaam voor Kamiel). De Zoutmanstraat wordt halverwege door het Prins Hendrikplein in tweeën verdeeld. In beide delen kun je een bescheiden Poolse supermarkt vinden. Kamilski verhuurt ook Poolse films op DVD, en verkoopt bladen als Wprost en Gazeta Wyborcza.

Het is een kleurrijke buurt; in de nabij gelegen Piet Heinstraat zitten onder andere een Italiaanse, een Joegoslavische en een Russische specialiteitenwinkel. En dit soort zaken tref je nou nooit in de grote winkelstraten, waarvan ik me afvraag of deze dank zij de overheersing van Hema, Blokker en V&D ver-ketend of ge-ketend moeten heten.

O ja, de Zoutmanstraat is bereikbaar met tram 17.

Maar er is meer! In de Haagse Newtonstraat, op nummer 234, zit eveneens een Poolse winkel: **Polski Sklep Alex**. Ik heb nog geen tijd gehad

assortiment te bekijken, dat wordt dus nog 's een ritje met tram 12.

En in Noordwijkerhout, Dorpsstraat 34, bevindt zich de specialiteitenwinkel **Polonia**. Deze naam laat weinig te raden over. Deze winkel heb ik alleen maar een keer van buiten gezien, maar het zag er beslist veelbelovend uit. Noordwijkerhout is vanaf Leiden CS bereikbaar met bus 57.

De bovenstaande regels werden eigenlijk voor de vorige nieuwsbrief geschreven, maar wegens ruimtegebrek kon het niet worden geplaatst. Inmiddels is het door de actualiteit een beetje achterhaald; er is namelijk ook een Poolse winkel in Leiden bijgekomen! U **Szefa**, aan de Hooigracht 37, is inmiddels al weer een paar maanden open. De inrichting is sinds het begin al een paar keer veranderd, maar dat mag niet verhinderen dat veel Polen die in deze regio wonen, de winkel en het assortiment weten te waarderen. Behalve traditionele Poolse waren is er ook een bescheiden collectie aan tijdschriften te verkrijgen.

Jan van Hulten

Wandelen langs de duingebieden rond de Wisła

Een paar jaar geleden heeft de stedenband aan het Nivon gevraagd om te kijken of er iets met wandelen gedaan kon worden in de omgeving van Toruń. Die vraag is in 2003

naar mij doorgestuurd, omdat ik samen met een aantal anderen een Wandelcafé organiseer. Met een klein groepje hebben we de vraag opgepakt.

Het wandelcafé is een maandelijke activiteit in buurthuis De Pancrat aan de Middelstegegracht in Leiden, waar wandelaars dia's en films laten zien en waar ze vertellen over hun wandelavonturen. En dat gaat dan over wandelen in Nepal, naar Santiago de Compostela, de Inca-trail in Peru, maar ook over het Twentepad, het Pieterpad en over natuuronderwerpen, bv vogeltrek of ons strandwallenlandschap. Vanzelfsprekend ook over zaken als wandeloutfit en met name kaart- en kompasgebruik.

Over de wandeltocht in Polen:

Inmiddels zijn we al een paar keer in Polen geweest. We wilden een meerdaagse tocht uitzetten, die we, na hem voldoende te hebben uitgeprobeerd (met route en overnachtingsplekken) willen aanbieden binnen het Nivon. Maar ook in het algemeen is deze tocht straks te verkrijgen om hem zelfstandig te gaan wandelen. Het is een wandeling geworden van Chełmno naar Toruń, via Osnowo, Gzin, Ostramecko, Skłudzewo en Kasteel Bierzgowski.

Wandelen langs de duinen van de Wisla, en niet zoals eerder gemeld langs de Wisla. We zien de Wisla pas bij aankomst in Toruń. We overnachten in een voormalig klooster, een voormalig staatshotel, bij mensen thuis, in een cultureel centrum, een eco-boerderij en in het stedenband-pand te Toruń.

Een wandeling van rond de 120 km, dus gemiddeld zo'n 20 km per dag. Over de randen van de duinen, door dichte bossen, grote polders en velden op het platteland. Al met al de moeite waard, al was het alleen al door de contacten die je daar opdoet met de bevolking, de kleine langs-de-weg winkeltjes, de "skleps" en het bekijks dat je hebt... want wandelaars zijn toch niet een alleedaags verschijnsel...

Inmiddels is het plan af, het wordt een wandeling waarbij je van te voren de slaappleatsen regelt en na 2 dagen is er 1

dag rust. Er komt nog een try-out, waarna de wandeling in het stedenbandberaad wordt aangeboden, om haar zelfstandig of in groepsverband te gaan wandelen.

Voor meer informatie: asmits.2@hccnet.nl

Aat Smits

Toruń

*Voorheen verhuuld verleden
Vertoont zich schitterende stad*

*Ontplooiend Genotzuchtig
Badend in gouden zonlicht*

*Weten zich je wulpse huizen
Goud gerankt rond getooid*

*Ruisen ruches Renaissance
Rond Rococo-Rokken en klokken*

*Eroverheen ontspant de koepel
Van Marie Mooie Madonna*

*Haar kleden en haar land
Luchtig doorzond doorzoomd*

*Borduur de witte wolken
Met Randen goud van groen*

*Toruń, Toen ging een stukje
Van jouw wereld voor mij open*

Pink Meltzer

Leiden, 23 oktober 2005

Expositie van Magdalena Lesniak

De Poolse kunstenaar Magdalena Lesniak uit Warschau exposeert in het Stadhuis

Van 18 november 2005 t/m 6 januari 2006 is werk van Magdalena Lesniak te bewonderen in de grote vitrine bij de ingang van het stadhuis en in de vitrines op de 1e verdieping van het atrium.

Naast bronzen beelden die vrouwelijke torso's als thema hebben toont de expositie tweedimensionale plaquettes -in dun brons gegoten- die mensen en paarden in een pose of een sierlijke beweging uitbeelden.

Magdalena Lesniak, afkomstig uit Warschau, is vanaf 1994 actief als penningkunstenaar en heeft op dat gebied in elf jaar een interessant oeuvre opgebouwd.

Opgeleid aan de Academie voor Beeldende Kunsten in Warschau, nam zij na haar afstuderen in 1994 deel aan diverse tentoonstellingen in Polen en in het buitenland. Haar werk is ook regelmatig te zien op de tweejaarlijkse internationale

FIDEM-exposities (Federation Internationale de la Medaille).

Meer informatie over de kunstenaar en haar werk vindt u op de tentoonstelling zelf.

Verdere informatie: mevrouw Jadwiga Pol-Tyskiewicz, tel. (071) 5171465.

Carel van Ingen

Homogemeenschap in Toruń letterlijk en figuurlijk `underground`.

Het deelnemen van COC Leiden aan de busreis naar Toruń, oktober jongstleden, kan niet los gezien worden van de mate waarin eerder dit jaar in geheel Polen een heksenjacht tegen homo's en lesbiennes werd ontketend. Een verbod op de Gay Pride in Warschau, het neerschieten van twee homo's in Katowice, meerdere potenram-incidenten in Warschau en stelselmatige discriminerende uitlatingen van invloedrijke politici.

COC Leiden besloot daarom de volle aandacht op onze broeders en zusters in Toruń te richten. Deze stad met 200.000 inwoners zou een homogemeenschap moeten tellen van ca. 13.000 zielen.

Maar wie zijn zij? En hoe staan zij in het leven? Kunnen zij hulp gebruiken bij het verwerven van een menswaardig bestaan.

Toruń kent geen eigen homobelangenvereniging. Het zou dus moeilijk worden om de lokale homogemeenschap op te sporen. De sociale en maatschappelijke consequenties van het voor de homo-seksualiteit uitkomen, maken dat gays een bijna `ondergronds` bestaan leiden. Door het achterlaten van berichtjes op Poolse chatboxen lukte het uiteindelijk om met enkele homo's en lesbo's uit Toruń in contact te komen.

Eenmaal in Toruń bleken de enkele afspraken die we hadden kunnen maken al snel tot een cascade van ontmoetingen te

leiden. We hebben uiteindelijk zo'n 25 individuele en groeps gesprekken gevoerd. Daarnaast werden er natuurlijk ook gezamenlijk de nodige biertjes gedronken en is er volop gedanst. We werden met open armen ontvangen!

Er bleek een ontmoetingscentrum voor homoseksuelen te zijn. De discotheek Underground. Hoewel ondergrondse kelder-kroegen in Toruń gemeengoed zijn, lijkt de naam Underground niet slechts het resultaat van een creatieve referentie daaraan.

Om voor de hand liggende redenen ontmoeten veel homoseksuelen en lesbiërs elkaar op steeds wisselende adressen. Het homoleven in Toruń bleek wel degelijk ondergronds, mogelijk nog meer dan Underground zelf. De mensen leven, op enkele uitzonderingen na, allemaal nog in de kast. Men durft eigen ouders, broers en zussen, collega's en studiegenoten vaak niets te zeggen uit angst voor sociale uitsluiting, of het verliezen van een baan. Vriendenkringen bestaan veelal uit kleine groepjes 'vertrouwelingen'.

Maar..., vooral onder de jongeren proefden we de drang om iets te doen aan de moeilijke situatie. "This was the kick in the ass I needed" formuleerde een 18-jarige jongen, naar aanleiding van ons bezoek. Hij en anderen willen samen met ons nadenken over manieren waarop in Toruń voorlichting, dialoog, homo-emancipatie en mogelijk zelfs op den duur een zelf-organisatie vorm gegeven kunnen worden. Daar zal veel ondersteuning vanuit Leiden zeer welkom bij zijn.

Maarten Bergwerff
Werkgroep Buitenland
COC Leiden

Bezoek aan een kinderdagverblijf in Toruń

Tijdens ons verblijf in Toruń in oktober ben ik op bezoek geweest bij een kinderdagverblijf.

Kinderdagverblijf nr. 2 ligt ver buiten het centrum van de stad. Voor degenen die bekend zijn in Toruń: de wijk ligt tegenover de wijk Na Skarpie. Er verblijven 70 kinderen van 0 tot 4 jaar. De directrice van kinderdagverblijf nummer 1 was ook aanwezig. Zij, en andere medewerkers wilden weten hoe in Nederland de opvang van kinderen tot 4 jaar is geregeld. Na de koffie kreeg ik een rondleiding door het gebouw. Daarna werden er vragen gesteld. Tegen twaalf uur, toen de meeste kinderen een dutje deden, werd ook de verzorgsters gelegenheid gegeven om vragen te stellen.

Er zijn verschillen tussen de kinderopvang in Toruń en Leiden. In Nederland gaan

maar weinig kinderen een hele week naar een crèche. De kinderen in de Toruńse dagverblijven komen iedere dag naar de opvang. 's Ochtends om acht uur worden ze gebracht en uiterlijk zes uur moeten ze weer opgehaald zijn. De kosten worden voor 90 % door de gemeente betaald. De ouders betalen voor maaltijden en fruit en luiers. Dat is een groot verschil met Leiden waar ouders een bijdrage moeten betalen afhankelijk van hun inkomen. De dagplanning is strak geregeld. Ieder uur staat vast. Alleen in de namiddag kunnen de kinderen vrij spelen. Verder wordt er in kleine groepjes met de kinderen gezongen, geplakt, getekend en voorgelezen. Tijdens de gym- en dansuurtjes wordt door een leidster piano gespeeld en lopen, huppelen, dansen en zingen de kinderen met elkaar. Ook kinderen die niet op het dagverblijf komen maar wel in de buurt wonen mogen komen en meedoen. Regelmatig komen een kinderpsycholoog en een logopediste langs om eventuele probleempjes vroegtijdig te herkennen. Als een kind zich niet goed ontwikkelt wordt contact gezocht met de ouders, die dan maatregelen kunnen nemen. De leidsters dragen, in tegenstelling tot Leidse verzorgsters van kinderdagverblijven, een soort verpleegstersuniform.

Er is ook een kok verbonden aan het huis en ieder kind krijgt om een uur of twee een warme maaltijd. De verbazing was groot toen ik vertelde dat in Leiden geen warme maaltijden verstrekt worden en dat de kinderen tussen de middag brood eten. Zij vonden dat niet goed voor de ontwikkeling van de kinderen: ze hebben dan te weinig energie om de middag goed door te komen. Om half twaalf gingen alle kinderen naar bed. In grote slaapzalen had elk kind dat kon lopen een mini stretcher met dekentje en knuffel. Ze konden opstaan en weglopen maar dat gebeurde niet. Daarna kregen de verzorgsters de gelegenheid om vragen te stellen.

Ze wilden weten wat ik vond van hun huis, ik vond het er vrolijk en gezellig, of er in Nederland een opleiding bestaat om leidster in een dagverblijf te worden, die is er: een MBO opleiding. Verder waren ze benieuwd of er overheidsvoorschriften zijn op het gebied van inrichting, meubilering en hygiëne van een kinderdagverblijf.

De belangrijkste vraag kwam aan het einde van het gesprek, veel meisjes wilden graag weten of er werk voor hen in Nederland is en aan welke eisen ze moeten voldoen om in aanmerking te komen voor een baan.

Ik ben ruim drie uur in het huis geweest en heb geen kind horen huilen. Ze leken het allemaal naar hun zin te hebben.

Greet Dusseldorp

Wie wies o...

Wie wat Pools heeft geleerd, vindt het vast wel leuk om de opgedane kennis eens te testen. Hieronder staan wat websites waar je je talenknobbel kunt bewijzen.

http://www.glossa.pl/pff_polish.php

Een site van een "Language School", waar een testje van 50 multiple-choice vragen is te vinden. De vragenlijstjes zijn af en toe een beetje anders. Je krijgt wel de totaalscore te zien, maar helaas wordt niet verteld waar de fouten zaten. Pittige vragen met vooral grammaticale valkuiltjes.

<http://eleaston.com/polish.html>

Onder "Test your Polish" vind je een aantal links de testjes van www.transparent.com.

<http://www.goethe-verlag.com/tests/index.htm>

Deze pagina heeft heel veel vragen over meerdere talen. De site heeft geen multiple-choice-vragen maar pagina's met invuloefeningen. Boven elke pagina staan de juiste antwoorden, die je naar de juiste vakjes moet slepen.

<http://www.virtualpolen.de/quiz.htm>

Geen taaltest, maar een Polen-test. Het zijn multiple-choice vragen; zodra je een antwoord aanvinkt krijg je meteen de volgende pagina. Voor mensen die goed Duits kennen EN veel over Polen weten.

<http://slowniki.pwn.pl/quiz/>

Voor de echte die-hard! Op deze site krijg je setjes van 3 vragen, waarin belangrijke personen en etymologie van plaatsnamen aan bod komen. DE site voor gevorderden!

<http://www.uebersetzung.at/twister/index.htm>

De uitsmijter: deze pagina bevat zo'n beetje alle tongbrekers uit tientallen talen. Dus ook in het Poolszczszczszszszcz.

Tips zijn welkom: janvanhulten@yahoo.com

Colofon

Leiden – Toruń is de nieuwsbrief van de stedenbandgroep Leiden -Toruń en is bestemd voor iedereen die is geïnteresseerd in de stedenband. Deze nieuwsbrief heeft een oplage van 300.

Redactie: Gerard Telkamp, Joep Creyghton, Jan van Hulten. Aan deze nieuwsbrief werkte verder mee: Maarten Bergwerff, Greet Dusseldorp, Marjolein Hettinga, Carel van Ingen, Saskia van Laar, Pink Meltzer, Hugo Snabilie, Aat Smits.

Redactieadres : Postbus 9100, 2300 PC Leiden
Stedenbandwerkgroep Leiden-Toruń

Voorzitter: Dirk Jan Binnendijk, telefoon 071 - 541 65 64, djbinnendijk@xs4all.nl

Secretaris: Carel van Ingen, telefoon 071 - 516 70 29, fax 516 50 04, Postbus 9100, 2300 PC Leiden,

c.van.ingen@leiden.nl

Website: <http://go.to/stedenband>